

Asıl İşveren İle Alt İşverenin Sorumlulukları

Asıl işveren-alt işveren ilişkisinde kanun işçiyi koruma yönünden değerlendirmiş ve Yargıtay 9. Hukuk Dairesine göre “...asıl işvereni, alt işverenin işçilerine karşı bu işyeri ile ilgili olarak yasadan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumlu tutmuştur (**Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Sayı: 2008/43245 Esas ve 2009/25694 Karar)**)

Kanun metninde geçen “birlikte sorumluluk”tan kasıt, doktrinde genel kabul gördüğü üzere, müteselsil sorumluluktur. Kanunun bu hükmünden çıkan sonuca göre; “ işçi haklarından asıl sorumluluk işçi ile hizmet sözleşmesini yapmış olan alt işverene yükletilmiş ve bunun yanında asıl işverenin de birlikte sorumluluğu kabul edilmiştir.

Müteselsil sorumluluk, asıl işveren ve alt işverenin sorumluluğu aynı derecede ve borcun tamamına ilişkindir; alt işveren işçisi haklarını dilediği işverenden veya birlikte her iki işverenden isteyebilir.

Asıl işverenin müteselsil sorumluluğu, alt işverenin işçisinin kendi iş yerinde çalıştığı süreyi kapsar. Kanunun söz konusu maddede “Bu sorumluluk, alt işverenin işçisinin o iş yeriyle ve orada çalıştığı süreyle sınırlı olup, alt işverenin işçilerinin İş Kanunundan, iş sözleşmesinden ve alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan hükümlerinden yükümlülüklerini kapsamaktadır.” Hükmü yer almaktadır.

Hüküm ile asıl işverenin sorumluluğu, alt işvereni hukuki sorumluluğu ile sınırlı olup asıl işverenin sorumluluklarının kapsamına alt işveren işçilerinin alt işverenle olan hizmet akdi ve o iş yeri ile ilgili olan yükümlülükleri girer. Ayrıca asıl işverenin sorumluluğu, alt işveren işçisinin sadece asıl

işverenden alınan işte çalışıyor olması; sorumluluk doğuran durumun işçinin asıl işverenden alınan işte çalıştığı sırada veya bu çalışmasından kaynaklanması gerekmektedir.

Asıl işveren ile alt işverenin birlikte sorumluluk ilkesi gereği alt işveren işçisinin "ihbar, kıdem, kötü niyet ve işe iade sonucu işe başlatmama tazminatları ile ücret, fazla çalışma, hafta tatili, bayram ve genel tatil, ikramiye, prim, yemek, yol yardımı gibi tüm işçilik alacaklarından her iki işveren sorumludur."

İşçilik alacaklarının asıl işveren alt işveren ilişkisinin sürdürüldüğü zaman içerisinde oluşmuş olması gerekmektedir. Nitekim bu ilişkinin kurulmasından önce işçinin alt işverenin başka bir iş yerinde çalıştığı dönemlerden asıl işverenin sorumluluğu bulunmamaktadır.

Asıl işverenin, alt işverene rücu hakkı mevcuttur. İlaveten asıl işverenin, alt işverenle bu sorumluluğun kaldırılmasına yönelik anlaşması, alt işveren işçileri yönünden sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. İmzalanacak bu anlaşma ancak iç ilişkide etkili olabilir.

Diğer bir deyişle, asıl işverenin sorumlu tutulmayacağı kararlaştırılamaz.

Örneğin, asıl işverenle alt işveren arasında imzalanan sözleşmede, her türlü sorumluluğun alt işveren olan firmaya ait olacağı kararlaştırılmış olsa bile bu hükümler işçiyi bağlamaya caktır.

Alt işveren işçilerinin alacaklarından kaçınmak için itiraz ve def-ileri öne sürebileceği gibi bu işçilere karşı aynı tutumu asıl işverende suna bilir. Örneğin, "alt işverenin işçisinin, münhasıran asıl işverenin işi için çalışmasından kaynaklanan ve fakat zaman aşımına uğrayan bir alacak asıl işverenden talep edildiği takdirde, asıl işveren buna karşı zaman aşımı defini ileri sürebilecektir."

4857 s.k md. 2/f.6'da asıl işverenin, alt işverenin tarafı olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden de birlikte sorumlu olduğu düzenlenmiştir.

Dolayısıyla iş yerinde alt işverenin imzaladığı toplu iş sözleşmesi mevcut ise bu sözleşmeden doğan yükümlülüklerden asıl işveren, alt işverenle birlikte beraber Yargıtay Kararı, 2009: "Asıl işverenin, alt işverenin işçilerine karşı o iş yeri ile ilgili olarak bu Kanundan ve iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerden alt işverenle birlikte sorumlu olacağı kuralı dikkate alınmadan ve işe başlatmama tazminatı ve boшта geçen süre ücretinden birlikte sorumlu olduğu gözden kaçırılarak, alt işveren yönünden davanın husumet nedeni ile reddine karar verilmesi hatalı bulunmuştur."